

Witold Skalski

1879–1961

W historii rozwoju Uczelni poczesne miejsce zajmuje Profesor Witold Skalski, zmarły 25 lipca 1961 roku. Był pierwszym w Polsce profesorem zwyczajnym z dziedziny rachunkowości. Jako wybitny znawca i wykładowca rachunkowości zorganizował w roku 1931 Katedrę Rachunkowości i Analizy Bilansów. Była to pierwsza katedra utworzona w naszej Uczelni. Kierował nią do września 1957 roku. W wieku 78 lat przeszedł na emeryturę. Położył szczególne zasługi w dziedzinie organizacyjnej Uczelni w okresie międzywojennym. Umiejętnie łączył także działalność nauczyciela akademickiego z działalnością w praktyce.

Urodził się 28 listopada 1879 roku w Podmojscach (pow. Rzeszów). W roku 1899 ukończył gimnazjum w Samborze, a następnie podjął studia prawnicze na uniwersytetach w Krakowie, Wiedniu i we Lwowie. Ukończył je w roku 1904 we Lwowie, składając egzamin państwowy. Zaraz potem rozpoczął pracę w Banku Krajowym Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim. Pracował tam do roku 1909. Pracując zawodowo, jednocześnie poszerzał swoje studia. W latach 1907–1908 był uczestnikiem Kursu dla Nauczycieli Szkół Handlowych. Po jego ukończeniu został powołany na stanowisko wykładowcy w Akademii Handlowej w Krakowie. W dalszym ciągu pogłębiał i uzupełniał swoją wiedzę teoretyczną. W roku 1911 złożył przed Państwową Komisją Egzaminacyjną w Wiedniu egzamin z zakresu dyscyplin handlowych i prawniczych uprawniający go do nauczania w wyższych szkołach handlowych, a w roku 1912 egzamin uprawniający do nauczania dyscyplin ekonomicznych w tychże szkołach. W roku 1919 przeniósł się do Poznania. Pracował najpierw w Ministerstwie b. Dzielnicy Pruskiej, a następnie w Banku Przemysłowców w Poznaniu. Bank ten wydelegował go do Rotterdamu, by założył tam oddział zagraniczny tegoż Banku. Udało mu się wykonać zadanie. Był dyrektorem tego oddziału przez dwa lata, do września 1923 roku.

W trakcie pracy w banku był inicjatorem eksportu polskich towarów do Holandii i Wielkiej Brytanii. Ponadto zorganizował polski pawilon handlowy na targach międzynarodowych w Utrechcie.

Był bardzo aktywny. Po powrocie do Polski zorganizował na zlecenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy pierwsze w kraju Liceum Handlowe, którym kierował do końca czerwca 1931 roku. Jednocześnie od roku 1927 prowadził wykłady z rachun-

kowości, analizy bilansów i inne w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu. W roku 1931 Uczelnia powołała go na stanowisko stałego wykładowcy w zakresie jego specjalizacji i kierownika nowo utworzonej katedry. Równocześnie powierzono mu funkcję zastępcy dyrektora Uczelni. Pełnił także funkcję przedstawiciela Rady Profesorów w Kuratorium WSH. Trzy lata później, w roku 1934, został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego rachunkowości i analizy bilansów przez ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego. W roku 1938 został pierwszym w Polsce profesorem zwyczajnym z dziedziny rachunkowości. Przyznany mu tytuł i stanowisko były wyrazem szczególnego uznania dla jego faktycznej głębokiej wiedzy oraz poziomu i zakresu działania. Profesor nie spełniał wówczas warunków formalnych, nie miał bowiem doktoratu. Stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych nadał mu dopiero w roku 1954 minister szkolnictwa wyższego.

Wraz z reorganizacją Uczelni w roku 1938 i przekształceniem jej w Akademię Handlową, do czego zresztą się przyczynił, został wybrany na prorektora. Pełnił tę funkcję do czerwca 1939 roku. W związku z rezygnacją prof. Antoniego Peretiatkowicza z funkcji rektora Uczelni Rada Profesorów wybrała go na rektora. Wybuch wojny uniemożliwił realizację tej funkcji. Podzielił los części społeczeństwa Wielkopolski. Został wraz z rodziną wysiedlony. W czasie okupacji przebywał w Warszawie, gdzie pracował w Radzie Głównej Opiekuńczej. W sierpniu 1944 roku został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie. Przetrwiał tam do zakończenia wojny. Schorowany powrócił do Poznania 17 lipca 1945 roku i natychmiast przystąpił do pracy w Akademii Handlowej. Ze względu na stan zdrowia zrzekł się jednak godności rektora na rzecz prof. Józefa Górskiego, który od marca 1945 roku faktycznie pełnił obowiązki rektora. Poza działalnością dydaktyczną w Uczelni Profesor wykładał również na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1949–1951.

Profesor prowadził szeroką działalność publikacyjną. W publikacjach tych poza problematyką z dziedziny rachunkowości zajmował się zagadnieniem bankowości, ekonomiki i organizacji handlu, giełd, a nawet języka esperanto. Wśród jego prac znajduje się 21 pozycji książkowych, z których kilka doczekało się od 3 do 7 wydań. Pisał wiele artykułów i recenzji, które w latach 1935–1939 publikował w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym” oraz w „Czasopiśmie Księgowych w Polsce”.

Uwzględniając okres, w którym żył i tworzył, trzeba uznać dorobek publikacyjny Profesora za szczególnie bogaty i wszechstronny. Wśród jego prac były rozprawy naukowe, podręczniki i skrypty. Z tych podręczników i skryptów uczyło się wiele tysięcy studentów. Wszystkie jego publikacje stanowią przykład jasnego i ciekawego wykładu. O ich wysokiej przydatności świadczą wielokrotne wznowienia. Do najważniejszych prac Profesora należą: *Znaczenie księgi głównej w księgowości podwójnej* (1928), *Zasady inwentaryzacji i bilansowania w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych* (1934), *Ocena działalności przedsiębiorstw na podstawie zamknięć rachunkowych* (1936) i *Jednolity plan kont przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w praktyce* (1946).

Pierwsza z wymienionych pozycji stanowi cenny wkład Profesora w rozwój teorii rachunkowości. Ma ona charakter rozprawy naukowej mającej na celu wykazanie roli księgi głównej w systemie księgowości. W pracy tej Profesor określił podstawowe zasady funkcjonowania kont majątkowych i wynikowych oraz zasady powiązania księgi głównej z innymi księgami w jeden system ewidencyjny. Bardzo cenna jest także praca druga. Zapoczątkowała ona szeroką dyskusję na temat inwentaryzacji i bilansowania. Książka poświęcona tej dziedzinie rachunkowości przyczyniła się do ujednolicenia w Polsce zasad bilansowania i inwentaryzacji zgodnie z obowiązującymi normami prawa i orzecznictwem Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Trzecia z książek była poświęcona ocenie działalności przedsiębiorstw, będąc jedną z pierwszych prac na ten temat w Polsce. Profesor przedstawił w niej w sposób jasny i kompletny metody oceny działalności gospodarczej każdego przedsiębiorstwa na podstawie sprawozdania finansowego i danych z ksiąg rachunkowych. Omówił całość obowiązujących przepisów w zakresie księgowości i bilansu. Na tej podstawie opracował schemat bilansu sprawozdawczego i przeprowadził jego rozbiór, stanowiący wzorzec sposobu dokonywania analizy finansowej. Ostatnia z najważniejszych publikacji Profesora okazała się szczególnie przydatna do kształcenia pracowników finansowo-księgowych przedsiębiorstw odbudowujących się po drugiej wojnie. Miała ona charakter podręcznika.

Profesor Witold Skalski był nie tylko wybitnym naukowcem, ale także wielce cenionym dydaktykiem. Jego wykłady cieszyły się dużą popularnością. Były one ciekawe i zrozumiałe. Wykładał stosunkowo cicho, ale dobitnie i wyraźnie formułując swoje myśli. Większość definicji i sformułowań wyróżniała się zwięzłością i oryginalnością, tak zresztą jak i jego publikacje. Profesor cieszył się uznaniem studentów i absolwentów. Wyrazem tego było nadanie mu w roku 1959 członkostwa honorowego Stowarzyszenia Absolwentów Wyższej Szkoły Handlowej, Akademii Handlowej i Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu.

Będąc wielką indywidualnością, nie ograniczał się jedynie do dydaktyki i badań teoretycznych. Profesor doceniał również praktyczny charakter rachunkowości i był przekonany, że łączenie nauki i nauczania z praktyką jest nieodzowne dla stałego rozwoju tej dyscypliny naukowej. Dlatego też przez wiele lat pełnił funkcję zaprzysiężonego rzeczoznawcy w dziedzinie rachunkowości przy Izbach Przemysłowo-Handlowych w Krakowie, Bydgoszczy i Poznaniu. W roku 1946 brał czynny udział w pracach Podkomisji Organizacji Planowania, Finansów, Rachunkowości i Sprawozdawczości w Warszawie. Był także członkiem Instytutu Naukowego Organizacji i Kierownictwa, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Szczególnie ożywioną działalność przejawiał w zawodowym ruchu księgowych. Profesor był przez niemal 30 lat członkiem Związku Księgowych, a następnie Stowarzyszenia Księgowych w Polsce i jednym z organizatorów oddziału tego Stowarzyszenia w Poznaniu. W uznaniu jego zasług Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzysze-

nia Księgowych nadał mu godność Honorowego Przewodniczącego Poznańskiego Oddziału Stowarzyszenia Księgowych w Polsce. Za długoletnią ofiarną i pełną zapamiętanie pracę dla dobra Uczelni i jej wychowanków Profesor został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem 10-lecia Polski Ludowej.

Profesor Witold Skalski miał bogatą osobowość. Cechowała go prostota postępowania, pracowitość, sumienność i niezależność. Na podkreślenie zasługuje jego zachowanie się wobec licencjata Stefana Żardeckiego. Gdy w trudnym okresie pierwszej połowy lat 50. zabrakło dla niego miejsca, Profesor przyjął go do Katedry Rachunkowości. Osobowość Profesora, jego głęboka i rozległa wiedza, umiejętność pobudzania u innych zainteresowania rachunkowością powodowały, że potrafił grupować wokół siebie zespoły ludzi podejmujących się wykonania bardzo trudnych niekiedy zadań.

Zdzisław Kołaczyk